

גיא ברנרד רייכמן: איחוי Defragmentation

21.03.26 - 05.02.26
אוצרת: מיה פרנקל טנא

בתערוכה מוצגים שני גופי עבודה נפרדים, שהמשותף להם מצוי במחווה גופנית יומיומית ומתעתעת: החיוך. הבעה חמקמקה זו, שבה רב הנסתר על הגלוי, עשויה לבטא מנעד רגשות - משמחה וחיבה ועד למבוכה, זיוף או סלידה. דרך שתי סדרות של עבודות - תבליטים של 'חיוכי מתנחלים' וציורים מיניאטוריים המבוססים על סיקור משפט דמיאניוק, שוזר רייכמן בין הביורפיה האישית והמשפחתית לבין הזיכרון ההיסטורי והמציאות הפוליטית המקומית.

חשיפתו הראשונה של רייכמן כילד לדמותו של דמיאניוק - במדי שב"ס, גדל גוף, מרכיב משקפיים עבים ומחייך למצלמה - לוותה בגילוי מבהיל: הפושע הנאצי (לכאורה) דמה דמיון מערער לסבו החייכן והאהוב. מפגש זה, שעיצב את תפיסת זהותו, מיוצג בסדרת ציורים מיניאטוריים המשלבת בין אלבום התמונות המשפחתי לבין תיעוד המשפט והסיקור הטלוויזיוני שליווה אותו. לצד הציורים מוצגת סדרת תבליטים המפגישה בין ספרות ילדים ואגדות לבין דימויים גרוטסקיים מתוך סוטים, שבהם מגיחות פניו המחייכות של "איוון האיום".

הבחירה בפורמט המיניאטורי, המאזכר תמונות מאלבום משפחתי ישן, מייצרת ניגוד בין האישי לציבורי ומנכיחה את המתח שבין הנושא לבין פעולת ההתבוננות. החוקרת סוזן סטיוארט (Stewart) גורסת כי המיניאטורה מייצגת עולם פנימי וסגור; היא תובעת מהצופה התקרבות פיזית וריכוז כמעט בלשי, המדמים נבירה בזיכרוננו הפרטי של האמן. בכך היא "עוצרת את הזמן" ומייצרת חוויה של שליטה ושייכות. קנה-המידה הזעיר מאפשר לעבד טראומות ואירועים היסטוריים מונומנטליים בתוך מרחב אינטימי הניתן להכלה.¹ הציורים הקטנים, פרגמנטים של ביורפיה והיסטוריה, מאורגנים בחלל במרווחים קצובים, כאילו ממתנים להתנחות, להתגבש לכדי סיפור קוהרנטי.

אל מול החיוך ההיסטורי והחמקמק של דמיאניוק, מציב רייכמן תבליטים של 'חיוכי מתנחלים' שנלקחו מתוך סרטונים המתעדים תקיפות פיזיות ומילוליות כלפי פלסטינים. כאן, החיוך אינו מסמן מבוכה או הישרדות, אלא מבטא אדנות וריבונות במרחב שבו החוק מושעה. לפי עמנואל לוינס, המפנה האתי מתרחש ברגע המפגש עם פניו של האחר - המקום שבו הוא מתגלה במלוא גיעותו.² בעבודות אלו, הקשר המוסרי הזה נפרם; במקום לחשוף פגיעות המעוררת חמלה, החיוך הופך למסכה אטומה. חיוכי המתנחלים המתוארים בתבליטים, שמרביתם לא עמדו לדין וחלקם אף אוחזים בעמדות כוח בישראל, הם חיוכים של נקמה וסיפוק.

הצדק המשפטי של העבר מוצג בתערוכה כרגע של יושרה מוסרית - מקרה שבו המערכת הכריעה בניגוד לפופוליזם ולסנטימנט הציבורי, ומצאה בזיכוי (מחמת הספק) את ביטויה המובהק של האמת. צדק זה, המעוגן ביושרה המוסרית ולא רק בהליך היבש, הוא היוצא מן הכלל המעיד על הכלל.

¹ Susan Stewart, *On Longing: Narratives of the Miniature, the Gigantic, the Souvenir, the Collection* (Durham: Duke University Press, 1993).
² עמנואל לוינס, *כוליות ואינסוף: מסה על החיצוניות*, תרגום: רמה אילון (ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, 2010).

גיא ברנרד רייכמן (נ.1983) חי ועובד בתל אביב-יפו ופריז. בוגר תואר שני באמנות (M.F.A) מבצלאל; ותואר ראשון בהיסטוריה וספרות (B.A) מאוניברסיטת תל אביב. הציג בתערוכות יחיד וקבוצתיות ביניהן *שירת גיבורים* (תערוכת יחיד) בסדנאות האמנים תל אביב (2022); *מה קורה גברי*, המרכז לאמנות דיגיטלית חולון (2023); *סטייקיישן*, מוזיאון נחום גוטמן (2019). עבודותיו נכללות באוספים פרטיים בארץ ובח"ל.